

hiszen... — a neoszocialista áramlat gyökerei a régi utópisztikus tanokra nyulnak vissza.“

„Korunk jelszava“ címen ír tanulmányt a Protestáns Szemlébe Jóó Tibor. Azt mondja: „A tegnap jelszava a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméje volt.“ „...kiderült hatástalanságuk, az aranykort nem bővítették a földre, hitelüket megcsufolta a szépen esengő szavakkal elkövetett teméntelen visszaélés. Másrészt megrendültek azok a tudományok, gondolati alapok, amelyekből e jelszavak kisarjadtak a maguk történeti tartalmával és több mint egy százados életük alatt pusztá szavakká korhadtak.“ A cikkíró persze nem marad adós korunk új jelszavával sem, mondván: „Az utolsó évtizedek gondolkodása...“ „új belátásokkal gazdagított bennünket...“ „A szabadság helyére a rend, az egyenlőség helyére a kirendelt szerep, a testvériség helyére az érdekek egyeztetésének gondolata lép...“ „Igy született meg ebből a belátásból napjaink jelszava: az együttműködés, kooperáció.“ Ime, a megelégedett hitfelekezeti fasizmus.

(Budapest)

(u. l.)

IRÁSKESZSÉG ÉS LELKIISMERET. Pár héttel ezelőtt „Déneske“ verte agyon az anyját Pesten, röviddel azután pedig az urát darabolta fel Bognár Istvánné. S ha a múlt hetekben a „Déneske“-ügy megbeszélésében tündöklött a pesti publicisztika, úgy kevéssel utóbb egy újabb „Déneske“ kínálkozott: Bognárné 14 éves fia, aki, ahogy egyik bulvárlap meglepte a pestieket, tudott anyja tettéről. Am csak annyi idő telt el, amennyi a reggeli és esti lapok megjelenése közt van és kiderült, hogy a hír riporterai tulbuzgóságon alapszik: a fiúnak nincs része a gyilkosságban. A pesti publicistáknak, akik már készültek az új Déneskézésre, át kellett szerelni az elmélet lámpását s valami másról írni a másnapi lapba. Pl. arról, hogy „a szenzációs fordulat“ nem következett be, „Pistuka“ (ahogy a pesti Intim Pistapublicista tüstént elnevezte a fiút) ártatlan. Ez a negatív töltésű „Pistuka“-elmélgedés azután még az olyan publicistánál sem maradt el, mint Márai Sándor. Persze ő artisztikusabban fogta meg a dolgot s „Pistuka“ címen arról írt, hogy hála isten elmaradnak a gyermektragédiákba vájkálók írásai, s a „Déneske“-megbeszélés nem ismétlődik meg. Helyes is, kiáltott fel Márai: „A Déneske-iskolából... mindenkinek nagyon elege volt.“ Tényleg elég volt abból a sok hamis, lényegeltakaró, zavaros elmefuttatásból, ami Déneskevel kapcsolatban a pesti sajtóban megjelent. Márainak azonban korántsem ezért elég. Neki nem azért elég, mert a Déneske-cikkezőknek mondánivalójuk nem volt, vagy ha volt, nem azt látták, amit meg kellett volna írni, vagy ha látták, nem azt írták meg. Nem! Márai Sándorban ez az „elég volt!“ a finom ur felszisszenése, aki már unja ezeket a tragédiákat. Az ilyesmire már nem kíváncsi. Megszokta, hogy az embereket egyre másra verik agyon a legközelebbi hozzátartozóik. Mi ez? Unom, kérem. Gyerünk tovább. „Tegnap Déneske, ma, egy tulbuzgó hirszolgálat jóvoltából, majdnem egy Pistuka, jövő héten Tommy, vagy Kálmánka. Azt hisszük ez nem megy így. Sülyesszék el a gyermekügyeket, hatóság és nyilvánosság, sülyesszék, titkolják, a tényt is, a gyanút.“ Egy magyar író ír így, sőt egy kitünően író magyar író. S még hozzá teszi: „Ezek a kivételes esetek, amikor a sajtónak nem lehet beesvágya se részletesen, se alaposan informálnak lenni.“ S hogy meg is okolja: „Pistuka megérdemli a teljes kiméletet.“ Ilyen finom írónak u. i. ilyen finom a szíve. Viszont nézzük inkább a lelkiismeretet. S ha ezt nézzük, hol van ezekben az idézetekben a lelkiismeret, ha az író, sőt a kitünő író

sülyesztő és tény titkolás után kiált! Márai Sándornak úgylátszik az írás mai korlátozásaiból, a tény sülyesztésből és titkolásból még nincs elege? Márai Sándornak még mindig csak a gusztusára mennek a dolgok? Mikor érkezik el a világ Márai Sándor lelkiismeretéhez? Mi kell még, hogy odaérkezzen?

Kevesebb tündökletes iráskészséget és több lelkiismeretet!
(Cluj)

G. G.

MAI FRANCIA KISTUKÓR

Leszerelünk, nem szerelünk le?... W. d'Ormesson a Népszövetség válságáról, melyet a németek távozása(?) okozott, ezeket írja: „Németország nagyon jól tudja — az elmúlt tizenöt évben a kérdést ép' elégszer megvilágították — hogy Franciaország legfőbb vágya a közös megegyezés. Azt is tudja, hogy ennek az együttműködésnek a feltételeit nem valami lehetetlen és megvalósíthatatlan „négyszemköztben“ kell keresni, hanem a nemzetközi együttműködés terén. Hagynánk a nemzetközi közvéleményt tévelyegni, a nemzetközi problémákat még jobban összegabalyodni, amikor a helyes, hiánytalan és határozott beállítottság még mindent a helyes irányba terelhet? De bátornak kell lenni és merni kimondani az igazat.“ (Revue de Paris.)

De mi az igaz?... Raymond Recouly tiltakozik az ellen, hogy Franciaország kezdje meg a leszerelést. „A leszerelés kérdésében — írja — a kormány a közeli hetekben fontos határozatot fog hozni. Mi megértjük habozását, zavarát, súlyos külpolitikai hagyomány nehezedik rá. Egy hosszú szerződési láncolat rabja, amelyből nehezen szabadíthatja ki magát. A briandista metafizika illuzióit és tévedéseit még mindig nyögi. Angliával, Olaszországgal és az Egyesült Államokkal való együttműködésért úgy véli érdemes áldozni. Tíz év óta egyebet sem tettünk, minden előny és eredmény nélkül, mint koncessziókat. Ha eljön az a nap mikor a miniszterelnök a Palais Bourbon szószeréről azt javasolja, akár egész távoli időt is tűzve ki határol, hogy megsemmisítjük hadiszerelvényünk jó részét, s leszállítjuk a katonai szolgálat idejét, azzal a feltétellel, hogy ezzel szemben Németország végre elfogad egy ilyen vagy olyan ellenőrzést, biztosak vagyunk benne, hogy úgy a Kamara, mint az egész ország, ha csak nem lesznek teljesen vakok, felháborodva utasítanak vissza egy ilyen abszurd és bűnös javaslatot.“ (Revue de France.)

Európa legtöbb országában az államforma kérdése, ha nem is véglegesen, de egyelőre meghatározatlan időre elintéződött. A sor Franciaországon van. A parlamentarizmus végéről ír Pierre Dominique, s sokban igaza van mikor így kezdi: „Franciaország anti-parlamentarissá válik. Ha egy franciának azt mondják: — Rosszul megy... akkor azt feleli: — A parlament hibája... A jó francia odahajol a baj fölé és mondja: — Ime egy rákfene! És keresi a mütő kést. Ez az az alkalom mikor mindenki hegyezi fülét a Vaillant bomba robbanásához... Különben Franciaországban csak két párt, hivatalosan és nyíltan, anti-parlamentáris: a Kommunista párt és az Action Française... Ha van hely ahol meglehetősen utáltatni az anarchiát a diákokkal, a katonákkal és mindennemű franciával, aki dolgos és érzéke van a rendhez, a mértékletességhez és az egyensúlyhoz, ez a hely a Palais-Bourbon (Kamara)... A Kommunista párt és az Action Française közti pártok a parlamentből élnek, tehát nem lehetnek anti-parlamentaristák... A megvetés, az utálat és a neveltségesség megölte a francia monarchiát és uralkodót, jóval előbb a formális kivégzésnél. Jó lesz ha a parlament és a képviselők vigyáznak egy kicsit! Azon az uton